

ראש השנה מצוות השופר

השאלה:

מבוא- הרב שרון

ראש השנה נקרא "ברחן סרקה", ובעברית "זריחת האור", הוא אור השנה החדשה. זוהי זריחת האור הראשון, שברא ה' אלוקים במעשה בראשית. על פי מנהגה של הקהילה, השנה מתחילה בחודש ניסן, כפי שנאמר בתורה. ראש חודש ניסן ראשון וראש הוא לכל חודשי השנה. עם זאת, הקהילה מאמינה שתחילת בריאת העולם והאדם היתה בתשרי ולא בניסן. שמו הנוסף של ראש השנה הוא "תזכר אברהם" כלומר זכירת אברהם, שכן על פי המסורת של הקהילה עקדת יצחק היתה בראש השנה. בערב החג כולם ירדו לנהר, לרחוץ, לטבול ולהיטהר לקראת החג. לאחר הטבילה לבשו בגדי לבן או בגדים אחרים, חדשים או מכובסים, וקבלו את החג. בשמחה וברעדה צעדו כולם לבית הכנסת (מסגיד). למחרת היום מוקדם בבוקר היו מתכנסים בבית הכנסת, במרכז הכפר, ומתחילים בתפילת הבוקר. ביום זה נהגו הכהנים לקרוא בספר מיוחד הנקרא אצל הקהילה "גדלה אברהם". הספר מספר על מותו של אברהם אבינו. מיד לאחר תפילת הבוקר היו יוצאים לחצר בית הכנסת ושם קידשו הכהנים על "מסוואית" (לחם מיוחד הנאפה לכבוד חג ראש השנה), ולאחר הקידוש הכהנים בצעו מהפת וחילקו לקהל. מיד בתום הטקס כל אחד הלך לביתו לסעוד את סעודת החג. כך עבר לו יום ראש השנה בתפילה, בסעודה ובלימוד תורה עם הכהנים. יום ראש השנה אסור במלאכה בשדה, ברם מלאכות הקשורות לחצר הבית – כגון הכנת אוכל והבערת אש לצורך בישול – לא נאסרו. בצאת החג התחילו ההכנות לקראת עשרת ימי תשובה.

מדוע אין תוקעים בשופר לפי מנהג העדה?

האם מצוות התקיעה בשופר בכל אתר ואתר הינה הלכה למשה מסיני או מדרש הלכה של חז"ל?

לעיתים עיון במסורת העדה מלמדת רבות על אופן התפתחותה של התורה שבעל פה.

דעות

דעה 1: מצוות השופר התפתחה לאורך הדורות. מהמקדש לגבולין.

התורה אינה מצווה במפורש על תקיעת בשופר בראש השנה אלא מצווה "יום זכרון תרועה יהיה לכם". היעדר מצוות השופר בולטת גם בתיאור ראש השנה בספר נחמיה שאינו מזכיר כלל תקיעה בשופר. המצווה על כל אחד מישראל לשמוע תקיעת שופר נלמדת ממדרש חז"ל על הפסוק בתורה. המשנה מציינת את דעת ר' שמעון שמצוות התקיעה הינה רק במקדש, ומלווה את תקיעות החצוצרה שבכל ראש חודש במקדש. ייתכן שחכמים הרחיבו את מצוות התקיעה המקורית מן המקדש אל הגבולין באמצעות המדרש. ביתא ישראל לא שמעו על הרחבה זו ופרשו את המצווה כ"יום תפילה במנגינה ותופים" וכינו אותו גם 'בעל מטקע' – חג התופים.

הדין:

עמדה 1:

כדי לתקוע בשופר ב"יום תרועה" של ראשית השנה צריך ללמוד מ"שופר תרועה" ביום הכיפורים של יובל, שבו מתקדשת שנת היובל - ולהעביר זאת ל"יום תרועה" בראשית כל שנה, ויחד עם זה ללמוד מחצוצרות במסעות המדבר ולהקדים תקיעה שלמה, פשוטה ומאחדת לכל תרועת שבר ומלחמה, ולאחריה - לימוד כזה (המתואר בסוף מסכת ראש השנה) לא הגיע לאבות 'בית ישראל' מעולם, וגם אינו מתאים לדרכיהם בהבנת ה'אורית'.

(הרב יואל)

מקורות:

ויקרא (פרשת ראש השנה), מדרשי חז"ל הלומדים מצוות היום בתקיעת שופר. פסוקי נחמיה. משנה "תקיעה במקדש וגבולין". "שמצוות היום בשופר", רמב"ם הקדמה למשנה.

תמיכה

לא מובן מה פירוש המשפט זכרון תרועה / יום תרועה, הרי ניתן היה לכתוב ותקעתם/והרעותם. לפי שהפסוק לא כתב זאת במפורש לא ברור עד הסוף שפרושו "יום זכרון תרועה" תקיעת שופר גרידא

(מתוקו אלמה)

קושיה

תשובתו של הרב יואל שליט"א בנויה על ההנחה שהדרשות יצרו את ההלכות, אך לא כך לימדנו רבינו הרמב"ם בהקדמתו למשנה:

"דע כי כל מצווה שנתן הקב"ה למשה רבינו ע"ה ניתנה לו בפירושה, היה אומר לו המצווה ואחר כך אומר לו פירושה ועניינה. וכל מה שהוא כולל ספר התורה ... והפירוש ההוא היה כולל עניינים. והיו כותבים המצווה ולומדים על פה הקבלה. וכן אמרו רבותינו ז"ל בברייטא (בת"כ) וידבר ה' אל משה בהר סיני מה תלמוד לומר בהר סיני והלא כל התורה כולה נאמרה מסיני, אלא לומר לך מה שמיטה נאמרה בכלליה ובפרטיה ודקדוקיה מסיני, אף כל המצוות כלליהן ופרטיהן ודקדוקיהן מסיני.

והנה לך משל, שהקב"ה אמר למשה "בסכות תשבו שבעת ימים" ויקרא כג, מב, (אחר כן הודיע שהסוכה הזאת חובה על הזכרים לא על הנקבות, ושאינן החולים חייבין בה ולא הולכי דרך, ושלא יהיה סיכוכה אלא בצמח הארץ, ולא יסככנה בצמר ולא במשי ולא בכלים אפילו מאשר תצמח הארץ כגון הכסתות והכרים והבגדים, והודיע שהאכילה והשתיה והשינה בה כל שבעה חובה, ושלא יהיה בחללה פחות משבעה טפחים אורך על שבעה טפחים רוחב, ושלא יהיה גובה הסוכה פחות מעשרה טפחים. וכאשר בא הנביא ע"ה ניתנה לו המצווה הזאת ופירושה, וכן השש מאות ושלוש עשרה מצוות הם ופירושם, המצוות בכתב והפירוש על פה.

ויהי בארבעים שנה בעשתי עשר חודש בראש חודש שבט הקהיל את העם ואמר להם הגיע זמן מותי, ואם יש בכם מי ששמע הלכה ושכחה יבא וישאלני ואבאר אותה, וכל מי שנסתפקה עליו שאלה יבוא ואפרשנה לו, כמו שנאמר "הואיל משה באר את התורה הזאת לאמר" דברים א, ה, (וכן אמרו חכמים בספרי (פ' דברים) כל ששכח הלכה אחת יבוא וישנה וכל שיש לו לפרש יבוא ויפרש. ולקחו מפיו בירור ההלכות ולמדו הפירושים כל הזמן ההוא מראש חודש שבט עד שבעה באדר...

וכאשר מת עליו השלום אחר שהנחיל ליהושע מה שנאצל עליו מן הפירוש, והחכים והתבונן בו יהושע ואנשי דורו, וכל מה שקבל ממשה הוא או אחד מן הזקנים אין לדבר עליו ולא נפלה בו מחלוקת ...

עיקר גדול ראיתי לזכרו ... יש לך לעמוד על סודו. והוא, שהפירושים המקובלים מפי משה כמו שאמרנו מדבריהם אין מחלוקת בהם בשום פנים, שהרי מאז ועד עתה לא מצאנו מחלוקת נפלה בזמן מן הזמנים מימות משה ועד רב אשי בין החכמים כדי שיאמר אחד המוציא עין חבירו יוציא את עינו שנאמר עין בעין, ויאמר השני אינו אלא כופר בלבד שחייב לתת. ולא מצאנו גם כן מחלוקת במה שאמר הכתוב "פרי עץ הדר" "ויקרא כג, מ" (כדי שיאמר אחד שהוא אתרוג, ויאמר אחד שהוא חבושים או רימונים או זולתו. ולא מצאנו גם כן מחלוקת בעץ עבות שהוא הדס. ולא מצאנו מחלוקת בדברי הכתוב "וקצותה את כפה" "דברים כה, יב" (שהוא כופר. ולא במה שאמר "ובת איש כהן כי תחל לזנות באש תשרף" "ויקרא כא, ט" (שזו הגזירה אין לנו לגזור אותה אלא אם תהיה אשת איש על כל פנים. וכן גזירת הכתוב (דברים כב) בנערה אשר לא מצאו לה בתולים שיסקלוה לא מצאנו חולק בה ממשה ועד עתה על מי שאמר שזהו לא יהיה אלא אם היתה אשת איש והעידו עדים עליה שאחר הקידושין זינתה בעדים והתראה. וכיוצא בזה בכלל המצוות אין מחלוקת בהן, שכולן פירושים מקובלים מפי משה, ועליהם ועל דומיהם אמרו כל התורה נאמרה כללותיה ופרטותיה ודקדוקיה מסיני. אבל אע"פ שהן מקובלין ואין מחלוקת בהם מחכמת התורה הכתובה לנו נוכל להוציא ממנה אלו הפירושים בדרך מדרכי הסברות והאסמכתות והראיות והרמזים המצויים במקרא.

וכשתראה אותם בתלמוד מעיינים וחולקין זה על זה במערכת העיון ומביאין ראיות על אחד מאלו הפירושים והדומה להן כגון מה שאמר במאמר הכתוב פרי עץ הדר, אולי יהיה רימונים או חבושים או זולתם, עד שהביאו ראיה עליו ממה שנאמר פרי עץ הדר (מסכת סוכה פרק ג דף לה.) ואמר עץ שטעם עזו ופריו שווה, ואמר אחר פרי הדר באילנו משנה לשנה, ואמר אחר פרי הדר על כל מים, אלו הראיות לא הביאו מפני שנשתבש עליהם העניין עד שנודע להם מהראיות האלה, אבל ראינו בלא ספק מיהושע עד עתה שהאתרוג היו לוקחים עם הלולב בכל שנה ואין בו מחלוקת, אבל חקרו על הרמז הנמצא בכתוב לזה הפירוש המקובל ... וזה ענין מה שאמרו כללותיה ופרטותיה, רצו לומר העניינים שנוכל להוציאם בכלל ופרט ובשאר שלוש עשרה מידות והם מקובלים מפי משה מסיני.

(רמב"ם הקדמה למשנה)

לוי יצחק חריטן

תשובה:

התשובה הנכונה של הרב יואל, לא עונה מדוע לא נהגו להריע כלל... היו אמורים לפחות להגיע בחצוצרות עליהן יש פסוקים מפורשים ש'מרעין' בהם.

מריפרוף על המקומות בהן המילה 'תרועה' מופיעה בתנ"ך נראה שהרבה פעמים היא מופיעה בהקשר מלחמתי, ושמשמעותה היא תרועה בפה (המון אנשים שצועקים ומריעים יחד) חשבתי שזה כנראה דומה לריקוד ה'האקה' הניו זילנדי. מצ"ב סרטון (מדקה 1:00) https://m.youtube.com/watch?v=yiKFYTFJ_kw&pp=ygURaGFrYSBuZXcgemVhbGFuZCA%3D

מעניין לשמוע אם יש מסורת של ביתא ישראל לרקוד ולהריע בראש השנה...
אם כן יכול להיות שהם מפרשים אחרת את המילה 'תרועה'.
(י' אורן קלר)

מקורות: תנ"ך "תרועה" בתנ"ך

תשובה 2 נוספת לקושיה

הערה לתשובת לוי יצחק חריטן:
השופר והתרועה מוזכרים עשרות פעמים במקרא.
בשום מקום לא הוזכרה תקיעת שופר באחד לחודש השביעי.
יתר על כן בספר נחמיה (ז, עב-ח, יב) תיאור מפורט של האחד לחודש השביעי.
מוזכרים שם קריאה בתורה, הסברתה לעם, אכילה, שמחה - אך לא תקיעת שופר!
כיצד נסביר את היעדרותה של תקיעת השופר מכל ספרי המקרא?

לדעתי השאלה אחרת:
ברור שההילת ביתא ישראל לא הכירה מסורת של תקיעת שופר, אחרת הייתה כמובן
מאמצת אותה, זו מצוה קלה מאוד, וגם טקס מרגש.
השאלה היא מה זה מלמד על זמן היפרדותה של קהילת ביתא ישראל מהמיינסטרים.
מתי התיעוד העתיק ביותר שיש לנו על תקיעת שופר?
(יוסי זיו)

תשובה 3 לקושיה:

הנה דברי הרמב"ם עצמו בהלכות ממרים, ומהם תראה שגם אצל הרמב"ם יש מרחב שלם
בין דברי הקבלה שאין בהם מחלוקת ולא יכולה להיות, לבין כל מה שלמדו חכמים מן התורה
במידות שהתורה נדרשת בהן ומדעתם, ובמרחב הזה לא היו מחלוקות כל עוד הכריע בית
הדין הגדול בכל מחלוקת - ובהלכות קידושין קרא הרמב"ם למרחב הזה "דברי סופרים" ביחס
לקידושי כסף, אף שברור שהם יוצרים קידושין של תורה לכל ההלכות - וד"ל ואכמ"ל -
אין ספק אצלי, שאילו הכיר הרמב"ם את מגילות קומראן וספרי בית שני, היה מרחיב עוד
יותר את ההגדרות האלה -

רמב"ם הלכות ממרים פרק א':

בית דין הגדול שבירושלים הם עיקר תורה שבעל פה והם עמודי ההוראה ומהם חק ומשפט
יוצא לכל ישראל ועליהן הבטיחה תורה שנאמר על פי התורה אשר יורוך זו מצות עשה וכל
המאמין במשה רבינו ובתורתו חייב לסמוך מעשה הדת עליהן ולישען עליהן.
כל מי שאינו עושה כהוראתן עובר בלא תעשה שנאמר לא תסור מכל הדבר אשר יגידו לך
ימין ושמאל ואין לוקין על לאו זה מפני שניתן לאזהרת מיתת בית דין שכל חכם שמורה על
דבריהם מיתתו בחנק שנאמר והאיש אשר יעשה בזדון וגו' **אחד דברים שלמדו אותן מפי
השמועה והם תורה שבעל פה, ואחד דברים שלמדום מפי דעתם באחת מן המדות
שהתורה נדרשת בהן ונראה בעיניהם שדבר זה כך הוא, ואחד דברים שעשאו סייג
לתורה ולפי מה שהשעה צריכה והן הגזרות והתקנות והמנהגות כל אחד ואחד מאלו השלושה
דברים מצות עשה לשמוע להן והעובר על כל אחד מהן עובר בלא תעשה הרי הוא אומר על
פי התורה אשר יורוך אלו התקנות והגזירות והמנהגות שיוור בהם לרבים כדי לחזק הדת
ולתקן העולם ועל המשפט אשר יאמרו אלו דברים שילמדו אותן מן הדין באחת מן המדות
שהתורה נדרשת בהן מכל הדבר אשר יגידו לך זו הקבלה שקבלו איש מפי איש.**
**דברי קבלה אין בהן מחלוקת לעולם וכל דבר שתמצא בו מחלוקת בידוע שאינו קבלה
ממשה רבינו ודברים שלמדין מן הדין אם הסכימו עליהן בית דין הגדול כולן הרי הסכימו
ואם נחלקו בהן הולכין אחר הרוב ומוציאין הדין אחר הרבים וכן הגזרות והתקנות**

והמנהגות אם ראו מקצתן שראוי לגזור גזירה או לתקן תקנה או שיניחו העם המנהג הזה וראו מקצתן שאין ראוי לגזור גזרה זו ולא לתקן תקנה זו ולא להניח מנהג זה נושאים ונותנים אלו כנגד אלו והולכין אחר רובן ומוציאין הדבר אחר הרבים.

כשהיה בית דין הגדול קיים לא היתה מחלוקת בישראל אלא כל דין שנולד בו ספק לאחד מישראל שואל לבית דין שבעירו אם ידעו אמרו לו אם לאו הרי השואל עם אותו בית דין או עם שלוחיו עולין לירושלים ושואלין לבית דין שבהר הבית אם ידעו אמרו לו אם לאו הכל באין לבית דין שעל פתח העזרה אם ידעו אמרו להן ואם לאו הכל באין ללשכת הגזית לבית דין הגדול ושואלין אם היה הדבר שנולד בו הספק לכל ידוע אצל בית דין הגדול בין מפי הקבלה בין מפי המדה שדנו בה אומרים מיד אם לא היה הדבר ברור אצל בית דין הגדול דנין בו בשעתן ונושאים ונותנים בדבר עד שיסכימו כולן או יעמדו למנין וילכו אחר הרוב ויאמרו לכל השואלים כך הלכה והולכין להן משבטל בית דין הגדול רבתה מחלוקת בישראל זה מטמא ונותן טעם לדבריו וזה מטהר ונותן טעם לדבריו זה אוסר וזה מתיר . (רמב"ם הלכות ממרים)

הרב יואל בן נון

תשובה 4:

לדעתו של ר' שמעון בר יוחאי, אין תקיעות אלא במקדש.
ראו מה שכתב על כך אלון ביחס לפילון.
היו אלה חז"ל שהרחיבו את החוק המקראי מהמקדש לגבולין.

נ.ב להרחבה: ראו בעבודת הדוקטורט שלי המצויה באתר האקדמיה.
(מאיר בר אילן)

מקורות: דעת רשב"י.

- תמיכה לתשובה 4

שמעתי בשיעור של הרב אייל ורד בשם הרב שרקי שכיוון שטיקור התקיעה הייתה בבית המקדש ולא במדינה, שימרו בביתא ישראל את הדין הזה ולא תקעו.
(ידידיה שחור)

ליאור גולג'יר – קושיא לעמדה 1

אם בית ישראל שימרו את המנהג להימנע מתקיעה בשופר מחוץ לבית המקדש, מדוע הקריבו קורבנות מחוץ למקדש עד ימי פייטלוביץ?

יוסי זיו – מענה לקושיא זו

הקרבת קורבנות מחוץ למקדש נהגה ביב בימי בית ראשון ובמקדש חנוני בימי בית שני.
באזורים אלו עברו/ישבו ביתא ישראל בדרכם לאתיופיה.
יתכן שזה המקור למנהגם לקיים הקרבה מחוץ למקדש שבירושלים.
לעומת זאת, סביר להניח, שכאשר התקבעה תקנת חז"ל לתקיעת שופר בגבולין, הם כבר היו מנותקים ממסורות העם היהודי.

הרחבה:

ברצוני להתייחס לשאלה המקורית בה עוסק הדיון, ולמספר שאלות שצפו במהלכו:

1. לשאלה המרכזית: קהילת בית ישראל באתיופיה הוקפה בקהילה נוצרית המזהה את עצמה כמשתייכת לעם ישראל, בבשר וברוח. מתוקף כך נאלצו יהודי אתיופיה לבדל את עצמם מן הנוצרים באתיופיה, במיוחד בנושאים הלכתיים בהם התיימרו הנוצרים להנהיג מסורת הלכתית "עברית". דוגמא בולטת לכך היא ההקפדה אצל בית ישראל באתיופיה לאכול מאכלים קרים ביום השבת, כדי לבדל עצמם מהנוצרים "המכבדים" את השבת בהכנת קפה וכו'. יתכן כי ההקפדה על קיומו של ראש השנה בראש חודש ניסן, והמזעור בחגיגותיו של בעל מטקא (א' תשרי), נועדו להרחיק בין מנהג בית ישראל לבין החגים הנוצריים הנהוגים בערך באותה תקופה בשנה: ראש השנה ([אנקוטטש](#)) וחג הצלב ([מסקל](#)).
2. לשאלתו של אורן: איני יודע מה היו שירי היציאה למלחמה אצל בית ישראל, אך אצל הנוצרים באתיופיה השתמרו שתי סוגות של שירי יציאה למלחמה - שיללה ופוקרה. איני יודע אם הם מקבילים לתרועה בחצוצרות ([במדבר י ט](#)), לדברי החיזוק של כהן משוח מלחמה ([דברים כ](#)) או לדברי עידוד חילוניים סתם. שאלתי אודותיהם פעמיים בקבוצה הזו, בפעם האחרונה בשני ביוני 2023. אני מדביק להלן קישורים לדוגמה.
3. לשאלתו של יעקב: הנחת העבודה שלי היא כי הקהילה היהודית באתיופיה שמרה על קשר עם יתר תפוצות ישראל בתקופת האימפריה הפרסית האחמנית, ולכן קיבלה על עצמה למשל את המנהג לצום בפורים. לדעתי הקשר עם ארץ ישראל נותק בעקבות כיבושן של ארץ ישראל ומצרים על ידי אלכסנדר מוקדון, כך שהמסורת על חנוכה לא השתרשה בבית ישראל, על אף הכללתם של ספרי המכבים בקודקס כתבי הקודש של בית ישראל (המצהף קדוס).

(ליאור גולג'יר)

לוי יצחק חריטן – קושיה

הכל אמת ויציב, אבל זה יכול להיות נכון רק לגבי פרטים, כגון הצורך בשווה פרוטה לקידושין וכדו'. לעומת זאת, את הפירוש לצורה הבסיסית של קיום מצוות התורה (מה הם תפילין, מהו פרי עץ הדר, מהו זכרון תרועה, וכו' וכו') לימד הקב"ה בעצמו למשה רבינו והוא מסר את הדברים במלואם לעם ישראל, ולכן בלתי אפשרי שתיפול בזה מחלוקת (ומובן שכתות פורשות שבאו לחלוק על הקבלה אינן ממין הטענה).

לגופה של השאלה בה נפתח האשכול, נראה לי שהדברים פשוטים. הרי כתב הרמב"ם שמרוב הגלויות נשתכח מאיתנו מה היא התרועה, אם היא כשברים או כתרועה או כשניהם, ואמנם הדבר תמוה כיצד משתכח פרט משמעותי כל כך שנוהג מידי שנה (ואכן רב האי גאון מבאר את הספק לגבי התרועה באופן שונה), אבל אחר שהשריש זאת הרמב"ם לא יפלא כלל שקהל ביתא ישראל שגלו בשלב מוקדם יותר והיו מנותקים הרבה יותר שכחו גם את עצם עניינו של השופר.

וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִתְקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל וַבָּאוּ הָאֲבָדִים בְּאֶרֶץ אֲשׁוּר וְהַנִּדְחִים בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וְהִשְׁתַּחֲוּ לַיהוָה בְּהַר הַקֹּדֶשׁ בִּירוּשָׁלַם

עקיבא בלקילנד - תשובה

על השאלה כיצד ניתן להסביר את היעדרותה של מצוות התקיעה בר"ה מספר נחמיה ועוד- באמת בכל המועדות ותעניות יש מצוות תקיעה, ובמשנה מבואר (ר"ה פרק ג) שגם בתעניות וגם בר"ה - במקדש תקעו גם בשופר וגם בחצוצרות אלא שבתעניות החצוצרות האריכו ובר"ה השופר, נמצא א"כ שבמקדש אין כל כך הבדל מעשי, וחזל קיבלו ולימדו שבר"ה המצוה היא גם בגבולים, כלומר לכל איש ואיש, אבל בספר נחמיה שמדבר על היאספות העם בירושלים, שם לא היה משהו מורגש כל כך בר"ה יותר מאשר שאר המועדים, ונכון שבפסוקים בתורה זה כן מודגש ששמו של היום הוא יום תרועה וזה אכן הרמז בתורה על אופיו של יום כיום שיותר צריך לעסוק בהעלאת זכרוננו לפני השם שהרי בשביל זה באה התקיעה - לזיכרון כמו שכתוב בפרת בהעלותך כתיבה וחתימה טובה לכל בית ישראל

יעקוב דסטה – הרחבת השאלה

ישר כוח על השאלת מחקר שלך יוסי זיו, וביותר על היישוב שלך האחרון שמסבר את האוזן. אך לכאן המקורות שלהם העדיפות ליישב שאלות מעין אלה שקשורות להעדר או דרך קיום המצוות של בני הקהילה לאורך גלותם הוא הספרי קודש ששמשו אותם. לכן שווה לבדוק האם ישנה התייחסות למצות בראש השנה בצורה שונה מתקיעת שופר או תוספת למצות שופר בספרים אחרים (יובל, ועוד) ובאיגרות? ע"כ. נשמח לשמוע מה היחס של אותם ספרים חיצוניים כטזזה סנבת ובפרט היובלים למצוה זו, שמסתבר יותר שמנהגיהם האחרונים הונהגו על פיהם. במידה ואינו נמצא אז יש לתלות בכל היישובים הנ"ל לפי חז"ל הקדושים. בפרט באותם מנהגים קדמונים שרווחו בישראל טרום ספרות חז"ל וכפי שהוכח בספרך "מועד וחג בבינת ישראל" שרוב המנהגים של הקהילה שעוסקת בהם מקורם נמצאו בישראל קודם ספרות חז"ל.

הרב מנחם וולדמן – תשובה לשאלה זו:

בנוסח האורית שבידי יהודי אתיופיה לא כתוב 'יום תרועה יהיה לכם' בנוסח, במשמעות ובפרשנות שקיימים במסורה, במורשת חז"ל וההלכה. כתוב באורית (בגעז) שיש לקיים בחודש השביעי באחד לחודש זיכרון (בתפילה ואמירה) באמצעות כלי נגינה. המילה 'תרועה' מתורגמת ל'מִטְקֶע' ומשמעותה כלי נגינה כדוגמת פעמון, גונג, תוף וכדומה. כוהני העדה בראשות הכהן הנזיר אבא יצחק שהיה מגדולי המנהיגים הרוחניים הסבירו לאנטואן ד'אבדי בשנת 1848 בעל ששם החג ב'מַעַל מֶ ששם החג: 'בעל מִטְקֶע' משמעותו 'חג התופים'. ואכן נוהגים כוהני העדה ללוות את תפילותיהם בימות החגים וכן בראש השנה בכלי הקשה שונים ובהם שני סוגי תופים: קברו ונגרית. יש עמדי אריכות דברים בעניין ואכמ"ל. מנחם וולדמן